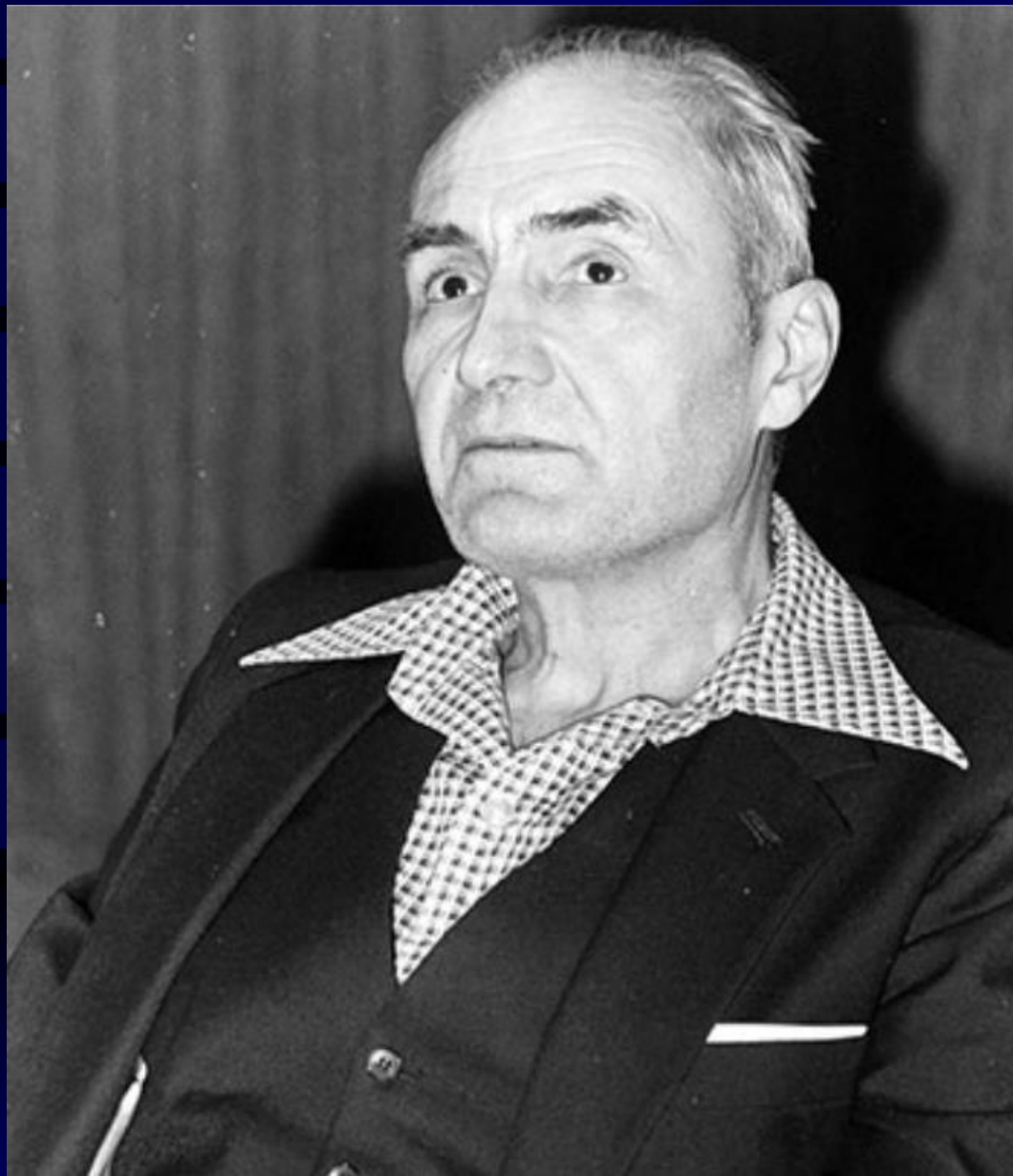

Онлайн-версія
«Російсько-українського
словника складної лексики»
С. Караванського на r2u.org.ua

Василь Старко

2020

Святослав
Караванський
(1920–2016)

С. Караванський у 1980 р. Фото: Ігор Дябога

Передісторія

- РУССЛ – три видання: 1998, 2006, 2016.
- РУССЛ на r2u.org.ua – в основі чернетка від автора 2012 р., понад **19 тис. статей**
- Додано в базу r2u в березні 2019 р.
- Над текстом працювали Н. Олішкевич, В. Старко, А. Рисін

Передмова до електронного видання

<https://r2u.org.ua/dicts/karavansky>

Російсько-українські словники

Знайти

Серед усіх слів

У всіх словниках

Сховати наголоси

Освітлювати знайдене

Статистика

Всього статей в базі: 353 487

Унікальних статей: ~265 070

Статей в народному: 4 748

Новини

17.02.2020

Викладено книжки на пошану Н

Клименко Н.Ф. *Вибрані праці* / Упоряд. Є.А. Карпіловська, О.Д. Пономарів, А.О. Савенко. — К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. — 728 с.

У всіх словниках

1. Кримський. Академічний рос-укр
2. Ізюмов. Російсько-український
3. Підмогильний. Фразеологічний
4. Шелудько. Тех. термінології
5. Дорошенко. Ділової мови
7. Вирган, Пилинська. Сталих виразів
8. Ніковський. Українсько-російський
9. Уманець, Спілка. Словарь
10. Народний рос-укр словник
11. Голоскевич. Правописний словник
12. Грінченко. Словарь української мови
13. Якубські. Військової термінології
14. Кобів. Словник судинних рослин
15. Народний тлумачно-стилістичний
16. Млодзинський. Словник приказок
17. Ганіткевич. Рос.-укр. словник з інж. тех.
18. Грінченко. Словник української мови (вид
30. Караванський. Складної лексики

Пошук на r2u.org.ua

Знайти   Сховати наголоси
  Освітлювати знайдене

Знайдено забагато відповідників, результат було обмежено **150-ма** статтями
Спробуйте звузити ваш пошук: [лише серед російських слів](#) або [лише серед українських слів](#)
Шукати «*ающий» на інших ресурсах:

Російсько-український словник складної лексики С. Караванський, 2012 (чернетка)

- ВЗАИМОИСКЛЮЧАЮЩИЙ** взаємозаперечний, взаємосуперечливий, взаємно-несумісний, полярно протилéжний, *прибл.* взаємопротилéжний, *коротк.* полярний.
- ВЗАИМОПРОНИКАЮЩИЙ** взаємопросяжний, *оказ.* тіло-в-тіло-йдúчий, тіло-в-тільний.
- ВОДООТТАЛКИВАЮЩИЙ** водовідгóнний.
- ВСЕВОЗРАСТАЮЩИЙ** = **возрастающий**, *букв.* щорáз вищий /бiльший, дúжчий тощо/.
- ВСЕЗАБЫВАЮЩИЙ** *поет.* всезабудýчий
- ВСЕЗНАЮЩИЙ** *укр.* всезнáвець, всевiдець, всевiда, всезнáйко, *прикм.* всезнáвчий.
- ВСЕОТРИЦАЮЩИЙ** *складн.* заперечуй-все- [всеотрицающая доктрина заперечуй-все-доктрина].
- ВСЕОХВАТЫВАЮЩИЙ** всеобiймúщий, *оказ.* осяжний, *поет.* обаберéгий, (*огляд*) погóлбний, *оказ.* всеоб'емний, (*вигляд*) панорáмний.
- ВСЕОЧИЩАЮЩИЙ** *книжн.* всеочiсний, (*про молитву*) *уроч.* всерозгрiшúщий.
- ВСЕПОБЕЖДАЮЩИЙ** *ще* звитяжний, здáтний здолати все, *неперемóжний, поет.* всезборiмий.
- ВСЕПОГЛОЩАЮЩИЙ** *укр.* всепоглинúщий, всепожирúщий, всежерúщий, здáтний поглинúти все.
- ВСЕПОЖИРАЮЩИЙ** всеiдúчий, всежерúщий.
- ВСЕПОНИМАЮЩИЙ** *фраз.* всезнáвчий.
- ВСЕПРОНИЗЫВАЮЩИЙ** всепронiзливий, всепронизúщий, всепроймúщий, всепробирúщий.
- ВСЕПРОНИКАЮЩИЙ** всюдисúщий, всепронiкливий, *реконстр.* всепросяжний, глибокосяжний.
- ВСЕПРОЩАЮЩИЙ** *книжн.* всепрощáльний, *уроч.* всерозгрiшúщий, всепрощéнний, *складн.* прощáй-усé- [прощáй-усé-дружина].
- ВСЕРАЗРЫВАЮЩИЙ** всерозривúщий, *книжн.* всерозриний.
- ВСЕРАЗЪЕДАЮЩИЙ** всежерúщий, всерозтлiвúщий, всеятрúщий, *iм.* всероз'iдáй, *складн.* всероз'iдáй- [всероз'iдáй-зневiра].
- ВСЕСЖИГАЮЩИЙ** всепалúщий.
- ВСЕСМЫВАЮЩИЙ** *коротк.* цунамний, *ш.* всезмiвчий, всезмивúщий.
- ВСЕСОКРУШАЮЩИЙ** розтрóщувальний, смертоносний, здáтний потрощiти все, страшний-як-смéрч, *поет.* широкозгúбний, *iм.* цуна́мі.
- ГОРНОЛОБЫВАЮЩИЙ** (*район*) рúдний, шáхтний, рудолобувний

Особливості РУССЛ-а

- **Словник доповняльного типу**: подано українські відповідники, яких бракує в нормативних словниках
- Послідовно наведено перекладні відповідники до російських активних і пасивних **дієприкметників**
- В українській частині контекстні відповідники, образні відповідники, okazіоналізми, новотвори, тощо → **перекладацький словник**
- Елементи **активного словника**
- Складна система **скорочень** у паперовій версії

РУССЛ: риси активного словника

Розлогі ряди відповідників:

ВЫРАЖАТЬСЯ *ще знаходити свій вираз, (чим) позначатися, записуватися, оказ. визначатися*
[**выражается** **знаком** позначається **знаком**] **выражающий**, що висловлює *тощо, радий /*
покліканий/ висловити, виразник, прикм. виразовий, виявний, висловлювальний,
передавальний, розкривальний, зображувальний, окреслювальний, відбивальний,
відтворювальний, віддавальний, позначувальний, фіксувальний, записувальний, повен чого
[**выражающий** **удивление** повен **подиву**], *образ. з виразом;*
выражающий **желание** *готовий, зголошуваний;*
выражающий **надежду** *стил. перероб. висловлюючи надію;*
выражающий **недоверие** *не ховаючи недовіри;*
выражающий **(не)удовольствие** *(не)задоволений;*
выражающий **признательность** *вдячливий;*
выражающий **сомнение** *не ховаючи сумнівів;*
выражающий **уверенность** *(твердо) впевнений;*
выражающийся/выражаемый *висловлюваний, передаваний, розкриваний,*
зображуваний, окреслюваний, відбиваний, відтворюваний, віддаваний, (чим) позначуваний,
фіксований, записуваний, подаваний в чому;

РУССЛ: риси активного словника

Ремарки, що вводять активні елементи:

ще, тощо – **АКЦЕНТІРОВАТЬ** *ще* робіти на́голос, *перен.* підкрéслювати; **акцентірующий** що акцентує *тощо*
стил. перероб. – **корчащий из себя** *кого стил. перероб.*
удаючи́ з себе.

оказ., образ. – **выдающийся** (*з лінії*) *віпнутий, вісунутий, (хто) видатний, визначний, непересічний, оказ. зірковий, забут. значний, (гідний уваги) рідко маркантний, (твір) блискучий, знаменитий, образ. якіх ма́ло, на сла́ву; выдающийся* **гражданін** (*країни*) *уроч. син.*

РУССЛ: риси активного словника

збереж. гал. (забута на Сході форма, збережена лише в Галичині):

ВЫТОЛКАТЬ *збереж. гал.* вітрутити і похідн.

ГОДИТЬСЯ *ще* знадоблятися, *збереж. гал.* надаватися

КОЗЫРЯТЬ (*чим*) хизуватися, *збереж. гал.* пописуватися

безпідставно забуте:

КОНДИТЕРСКАЯ *безпідставно забуте* цукерня.

НАДОУМЛИВАТЬ, надоумливающий що /*мн. хто*/
напучує *тощо*, ставши напучувати, радій напоумити,
напутник, *безпідставно забуте* напівник, запозич.
ментор

РУССЛ: риси активного словника

цілком досить

с наступа́ющим пра́здником *цілком досить* із св'я́том,
образ. на поро́зі св'я́та, *а.* з прийдéшнім св'я́том

освободить от занима́емой до́лжности *цілком досить*
звільни́ти з поса́ди

а насчёт тогó, чтоб *цілком досить* а [а насчёт тогó, чтоб
купíть – не купíл а купíти – не купíв]

ОКРЕМА УВАГА

ЗАГОРДÍТЬСЯ *перен.* забагатíти, *галиц.* згордіти,
забундю́читися; **загордívшийся** запанíлий, забагатíлий,
забундю́чений, **ОКРЕМА УВАГА**

Окрема увага

Вставлено гіперпосилання з кожної статті

https://r2u.org.ua/dicts/karavansky#special_attn

ОКРЕМА УВАГА

1. Російські доконані дієприкметники минулого часу можна зазвичай перекласти за стандартною схемою:

замéтивший, що помітив *тощо*, стил. *перероб.* помітивши *тощо*; **замéтившие**, хто помітив *тощо*.

У тексті словника наведено українські відповідники, утворені **не** за цією схемою, а ОКРЕМА УВАГА нагадує користувачеві про такі універсальні відповідники.

2. Часом російський дієприкметник теперішнього часу можна замінити дієприкметником минулого часу (і навпаки):

простира́ющийся, що сягає *тощо*, ..., + **простёршийся**;

простёршийся, простертий, простягнутий, простягнений, розпросторений, ...

Дієприкметник **простирающийся** у багатьох випадках можна замінити на **простёршийся**. Отже, українські переклади цих російських форм можуть збігатися. ОКРЕМА УВАГА вказує й на цю можливість.

3. Українська мова вживає форми «хто б'є/бив», «хто має/мав», «хто пише/писав» тощо для перекладу російських дієприкметників, відповідно, теперішнього й минулого часу в множині:

имéющие, хто має; **имéвшие**, хто мав

бегúщие, хто біжить; **бежа́вшие**, хто біг

желáющие, хто хоче; **желáвшие**, хто хотів.

В електронній версії

Розкрито **всі** скорочені українські та російські слова та інші спецпозначки – для пошуку й зручності користування:

В паперовій версії:

ПЕРЕКРАШИВАТЬ: -ающий, що перефарбовує... *п-к = %*;
--йся/-аемый, перефарбовуваний, перемальову-.

Знак *п-к = %* вказує, що прикметниковий відповідник до російського діє прикметника **перекрашивающий** можна утворити від дієприкметника „перефарбовуваний” (відповідника російського **перекрашиваемый**) шляхом заміни кінцівки „-аний” на „-альний”:

п-к перефарбовуваний → *п-к* перефарбовувальний.

В електронній версії:

ПЕРЕКРАШИВАТЬ *ще* перемальовувати;

перекрашивающий що /*мн. хто*/ перемальовує *тощо*, ставши перемальовувати, зайнятий перефарбовуванням, змусений перефарбувати, перефарбовувач, *прикм.*

перефарбовувальний, перемальовувальний;

перекрашивающийся/перекрашиваемый перефарбовуваний, перемальовуваний.

В електронній версії

- Ремарки-аббревіатури замінено на розлогіші й інтуїтивно зрозумілі:

б.з. – безпідставно забуте

д! – див.

д-о – дієсл.

жм. – живомовн.

зв. д. – зворот. дієсл.

н. – напр.

...

Перелік ремарок: <https://r2u.org.ua/dicts/karavansky>

Розширені функції інтерфейсу r2u

 Сховати наголоси Освітлювати знайдене

Знайдено 1 статтю

Запропонувати свій переклад для «примовклий»

Шукати «**примовклий**» на інших ресурсах

Російсько-український словник складної лексики С. Караванський, 2012 (чернетка) ▲

ПРИМОЛКНУТЬ, примóлкший примóвклий, прищóхклий.

Запропонуйте свій переклад

Помилка в тексті? Виділіть і натисніть Ctrl+Enter, або напишіть на [github](#). Дякуємо.

Клавішні скорочення: виділіть слово і натисніть:

- Ctrl+Shift+1 — пошук на [r2u.org.ua](#) «Російсько-українські словники»
- Ctrl+Shift+2 — пошук на [e2u.org.ua](#) «Англійсько-українські словники»
- Ctrl+Shift+3 — пошук на [sum.in.ua](#) «Академічний тлумачний словник української мови»
- Ctrl+Shift+4 — пошук у корпусі «ГРАК» (на сайті корпусу можна шукати лему, фразу, словоформу або сполуку)
- Ctrl+Shift+5 — пошук на [gramota.ru](#) «ГРАМОТА.РУ»

Розширені функції інтерфейсу r2u

Результати пошуку у

Великому електронному словнику української мови

Версія 5.0.6-DEV. Налічує 392126 лем ([більше статистики](#), [опис тегів](#))

Серед усіх словоформ

Знайдено 1 статтю

Шукати «примовклий» на інших ресурсах:

примовклий adj:m:v_naz:&adjp:actv:perf
примовклого adj:m:v_rod:&adjp:actv:perf
примовклому adj:m:v_dav:&adjp:actv:perf
примовклого adj:m:v_zna:ranim:&adjp:actv:perf
примовклий adj:m:v_zna:rinanim:&adjp:actv:perf
примовклим adj:m:v_oru:&adjp:actv:perf
примовклім adj:m:v_mis:&adjp:actv:perf
примовклому adj:m:v_mis:&adjp:actv:perf
примовклий adj:m:v_kly:&adjp:actv:perf
примовкла adj:f:v_naz:&adjp:actv:perf
примовклої adj:f:v_rod:&adjp:actv:perf

Розширені функції інтерфейсу r2u

Результати пошуку в

Генеральному регіонально анотованому корпусі української мови

Зінаїда Тулуб,,Людолови. Том 2,1935	наче вдарило її вихором .	Примовкла	; остовпіла , не йняла віри
Зінаїда Тулуб,,Людолови. Том 2,1935	своєю владою . Юрба знову	примовкла	, відсахнулася . Лісник
Юрій Яновський,,Дума про Британку,1937	Клеопатрі — й сама не знаю ! (	Примовкла	) . Клеопатра ! Вона мені
Юрій Смоліч,,Вісімнадцятилітні,1937	чотири . Орел до орла . Тепер	примовкла	й Полубатченко . Вона навіть
Юрій Смоліч,,Вісімнадцятилітні,1937	, знаєте ... Полубатченко	примовкла	. Сто двадцять чотири !
Василь Земляк,,Зелені Млини,1981	тями й показавши смичком на	примовкле	озеро : « Є кілька глушманів
Леонід Тендюк,,Експедиція "Гондвана",1984	Дурманливою ласкою збентежить	Примовкле	серце ... Я напружив уяву
Леонід Тендюк,,Атол Туамако,1991	вихопивши з глибин мого серця	примовкле	, але незгасне ... Рідні поля
Леонід Тендюк,,Викрадення,1991	Дурманливою ласкою збентежить	Примовкле	серце ... Я напружив уяву
Микола Вінграновський,,Северин Наливайко,1992	бачили ... Як проминали якесь	примовкле	село чи хутір , могильовський
Гаврило Троєпольський,Віра Білова,Білий Бім Чорне вухо,1977	тихо . Ліс , по-осінньому	примовклий	, оберігав спокій хворого
Ілля Ільф & Євген Петров,Марія Пилинська & Юрій Мокрієв,Дванадцять стільців,1972	у місто . Ідучи додому з	примовклим	раптом Остапом , Іполит
Василь Земляк,,Лебедина згряя,1981	господиню до пташиних рядів із	примовклим	пов'язаним птаством . Люду
Євген Куртяк,,Спалені обози,1990	А над чорним світом , над	примовклим	Львовом уже повис місяць
Микола Вінграновський,,Северин Наливайко,1992	, чорний , Тиміш проїхав	примовклим	базаром , виїхав за Острог
Михайло Булгаков,Юрій Некрутенко,Майстер і Маргарита,2008	розкотавши літеру « р » над	примовклим	містом , він прокричав :
Марія Пригара,,Михайлик - джура козацький,1978	хлопці , гайда ! — підохотив	примовклих	козаків та жовніврів , що
Василь Биков,Галина Петровська,Журавлиний крик,1989	звертаючись до насторожених ,	примовклих	людей . — Що ? — Чого ти
Євген Пашковський,,Осінь для ангела,1993	його уклінного ; очима обвів	примовклих	бригадників , — сам залізу
Олесь Гончар,,Людина і зброя,1959	Мороз ; вони теж збираються ,	примовклі	, заглиблені кожен в свої
Олесь Гончар,,Тронка,1962	цього всі сиділи замислені ,	примовклі	. Старший льотчик щокою
Олесь Гончар,,Тронка,1962	довго після цього сидять	примовклі	, дивлячись на те місце
Олесь Гончар,,Тронка,1962	Віталій і Тоня , поодягавшись ,	примовклі	, внутрішньо напружені ,
Олесь Гончар,,Берег любові,1976	заповітне ... І обидва вони ,	примовклі	, мимовіль задивились на
Микола Бажан,,Майстер залізної троянди,1979	через Десну колони танків ,	примовклі	шереги піхоти , верениці
Рей Бредбері,Володимир Митрофанов,Кульбабове вино,1987	аптеці-закусочній , де подають морозиво .	Примовклі	дітлахи повернули шурхітливі
Джеймс Крюс,Євгенія Горева & Юрій Лісняк,Мій прадідусь, герої і я,1989	побачивши , як захоплено слухають	примовклі	пасажирів клоуна , що видобуває
Олесь Бердник,,На вогні святому спалимо розлуку,1990	хащі предковичного лісу ,	примовклі	птахи , плин ріки . Цілий
Леонід Тендюк,,Атол Туамако,1991	душі . Міраж роздратував	примовклі	почуття , знову нагадав
Микола Вінграновський,,Северин Наливайко,1992	хлопці , допоможіть !.. » Та	примовклі	ураз наливайківці з жалем
Габріель Гарсія Маркес,Галина Грабовська,Записник з моїми сумними курвами,2005	лайнера , і стежили за ним	примовклі	, доки почули його тужливе

Інші проєкти гурту r2u

e2u.org.ua

англ.-укр.-англ. словники

languagetool.org/uk

«Правописник», програма перевірки граматики й стилю

r2u.org.ua/vesum/

ВЕСУМ (Великий електронний словник української мови, майже 400 тис. лем, 6,5 млн словоформ)

github.com/brown-uk/corpus

БрУК (Браунський український корпус)

uacorporus.org

корпус ГРАК

Ми у Facebook

[@r2u.org.ua](https://www.facebook.com/r2u.org.ua), [@e2u.org.ua](https://www.facebook.com/e2u.org.ua),

[@pravopysnyk.lt](https://www.facebook.com/pravopysnyk.lt), [@BrUKgroup](https://www.facebook.com/BrUKgroup)